

Gospodar in gospodinja

LETO 1934

25. APRILA

ŠTEV. 17

Snažni hlevi – zdravje živine

Pri nas v Dravski banovini redimo okrog 400.000 glav goveje živine, nad 55.000 konj, okrog 350.000 prašičev, 40.000 ove, 12.000 koz in 1 in četrt milijona perutnine. Vse te živali preživijo del svojega življenja v hlevih, svinjakih in kurnikih, ki so pa žal le prevečkrat pomanjkljiva, manj udobna in včasih bolj zaduhlim temnicam podobna bivališča. Primanjkujejo v teh bivališčih živalim solnce in solnčna svetloba ter dober zrak. Temni ali pretemni in premalo zračni hlevski prostori pa so navadno tudi premalo snažni. V take prostore pa so na stežaj odprta vrata raznim bolezenskim kalem in kužnim boleznim, kakor slinavki in parkljevki, garjem, rdečici, nožničnem katarju itd. V zanemarjenih in nesnažnih hlevskih prostorih najdejo svoje najbolj udobno zavetišče poleg pajkov tudi uši, bolhe, pršice, muhe in sploh takšna bitja, ki so vsem domačim živalim le v nadlego in veliko škodo. V današnjih gospodarskih razmerah res ni mogoče zahtevati, da bi kdo zidal nove udobne hleve itd. Z malenkostnimi stroški in z dobro voljo pa bi se dale odstraniti vsaj največje hlevske napake, radi katerih imamo leto za letom veliko gospodarsko škodo v živinoreji. Vsekakor pa bi morali biti hlevski prostori vsaj snažni. Le premalo pa je še tudi takšnih hlevskih prostorov. Okna, ki jih je navadno premalo ali so premajhna, strop, stene in vsi koti so polni pajčevine in zaprašnosti. Pa tudi hlevska tla, jasli, korita, ležišče in staje, gredelj itd. niso vedno snažna, vsaj ne dovolj snažna. Največjo nesnago in kuženje dobrega zraka pa povzročata tamkaj gnoj, ki

navadno ostaja predolgo v hlevu, in gnojnica, ki nima primernega odtoka iz hleva. Kdor ljubi red in snago, komur se živina smili, kdor računa na boljši reden dohodek, bo napravil tudi v kolikortoliko pomanjkljivih prostorih vsem domačim živalim, ki jih re-di, čim udobnejše in obenem čedno bivališče. To bo skušal doseči s povečanjem večkrat neverjetno majhnih oken, z napravo čim cenejših vetrilnih ali prezračevalnih naprav, z uredbo staj ali ležišč, gredlja, jasli in korit pred vsem snaženjem in snažnostjo v vsakem pogledu. Vsa zaprašena okna, stene in s pajčevino prepredene kote je treba temeljito omesti in obrisati. Kjer je umazanost tolikšna, da je ne spravimo preč s suhim ometanjem in brisanjem, tam uporabimo za čiščenje vodo in lug. Okna, vse lesene pregraje in ograje, jasli, korita, krmilno posodo, gredelj, hodnike itd. osnažimo z vodo in lugom. Ko smo dobro osnažili hlev, svinjak in kurnik, potem jih še pobelimo spomladi ali poleti, najboljše pa dvakrat v letu. Z belenjem napravimo hlevske prostore bolj svetle, čiste, prijaznejše in uničimo razna gnezda bolezenskih kali in mrčesno zalego. Da se ubranimo muh v hlevu, je dobro, če primešamo belilu nekoliko galuna in plavila. Radi primešanega plavila belilu postanejo hlevski prostori bolj plavi, česar muhe ne prenesejo in zapustijo hlev. Ko smo hlev, svinjak in kurnik enkrat temeljito presnažili, osnažili in pobelili, potem jih moramo tudi ohraniti snažne. Zato pa jih moramo redno snažiti. Vsak dan spravimo iz hlevskih prostorov gnoj na gnojnik, kjer ga moramo redno vsak dan

razgrniti in prav dobro stlačiti. Poskrbeti moramo tudi, da se gnojnica redno odteka v gnojnično jamo. Redno vsak dan moramo osnažiti tudi jasli, korita in vso krmilno posodo, vse najboljše takoj po vsakem krmljenju, dalje staje ali ležišča, gredelj, jarke in hodnike.

Celotno temeljito snaženje hlevskih prostorov in vsega, kar je v njih, pa napravimo vsak teden enkrat. Uspeh rednega snaženja se bo kmalu pokazal pri živalih samih, ker snažnost hlevskih prostorov je tudi za živali pol zdravja. P.

Pesa – najbolj hvaležna krmska rastlina

(Konec.)

Brez skrbnega negovanja ni debele pese. Nobeno korenstvo ni tako hvaležno za rahlo zemljo, za pogosto pletev in okopavanje kakor pesa. Čim večkrat jo okopljemo, tem bolje raste. Takoj, ko je setev prodrla iz zemlje, jo že oplejemo; ko je odrasla za presajanje, jo drugič okopljemo in zredčimo. Pozneje pa vsakokrat, ko opazimo, da se je plevel zaradil ali da je zemlja strnjena. Setev, oziroma saditev v vrste je zato priporočljiva, ker omogoči pletev, okopavanje in osipavanje z vprežnim kultivatorjem, okopalnikom ali osipalnikom. Z njim držimo zemljo vedno rahlo in čisto brez posebnega truda in stroškov. Marljivo okopavanje pese zaleže toliko, kakor enkratno gnojenje. Pesa napadejo tudi boleznj in škodljivci, toda nobeni ne povzročajo znatno škodo, da bi se bilo vredno proti njim boriti.

Obiranje pesnih listov ni vedno koristno. V poletnih mesecih obiramo peso, da krmimo z njenimi listi prašiče in krave. Obiranje pa ne sme biti tako močno, da bi radi tega trpel njen razvoj. Dokler odstranimo samo spodnje liste, ki so že začeli rumeniti, ni škoda. Če pa obiramo zelene liste, da ostane na korenini le srce z nekoliko mlajšimi lističi, tedaj se koren ne more debeliti. Popolnoma pogrešeno je torej mnenje, da se pesa tem bolj debeli, čim več jo obiramo. Našprotno je res. Zeleni listi so pljuča in želodec pese, ki črpajo in pretvarjajo rastlinsko hrano. Če jih odstranimo, se rastlina ne more zadostno prehranjevati in tudi ne povoljno razvijati, zato peso rajši manj obirati nego preveč.

Peso spravljamo čim pozneje jeseni, da se lahko delj časa debeli. Pri izruvanju moramo paziti, da korenin ne obtolčemo ali ranimo, ker take rade gnijejo. Pesno listje previdno odstranimo, deloma ga takoj pokrmimo, deloma posušimo v kozolcih, da nam služi pozimi kot tečna krma za prašiče. Pesne korene spravimo v zasipnice, jame na polju v bližini hiše, ter jih pokrijemo z zemljo. Zasipnice pa morajo imeti oddušnike, drugače pesa v njih gnije. Pesni koren je namreč še živa rastlina, ki diha, zato mora tudi v zemlji imeti dovolj zraka.

Pokladati začnemo peso, ko nimamo več zelene klaje. Največ zaleže goveji živini, zlasti molznim kravam, ker pospešuje mlečnost. Dobro jo izkoristijo tudi prašiči in perutnina. Vedno jo moramo pokladati sirovo, nikdar ne kuhano, kakor to navadno delajo stare kmečke žene pri krmljenju prašičev. Zrežemo jo na repozneci v tanke plošče, ki jih goveji živini pomešamo med rezanico, prašičem pa med oblodo. Slednjim jo damo lahko celo v korita, da jo igraje obgrizejo, kar jim zelo tekne. Perutnini navežemo in obesimo celo peso tako visoko, da jo lahko klujejo.

Izredno ugoden učinek pese pri krmljenju pripisujejo deloma temu, ker so v njej redilne snovi že raztopljene in lahko prebavljive. Ugodno deluje tudi na prebavila, ki potem bolje izkoristijo tudi ostala krmila. Zato je pesa dobra ne samo za povečanje mlečnosti, ampak tudi za opitanje živali in za zvišanje nesnosti pri perutnini.

Okopavanje je polovica gnojenja

Ko je poljedelec spomladi spravil v zemljo setev, mu s tem še ni prenehala skrb za njo, kajti še dolgo je do žetve in spravljanja pridelkov. V dobi rasti imajo posevke mnogo sovražnikov, ki jih skušajo ovirati na potu do pridelka, proti katerim se jim je boriti. Ne samo vreme jim ni vedno naklonjeno, tudi zemlja je včasih muhasta, nezaželjeno rastlinstvo — plevel — jih skuša izkoristiti in razni živalski škodljivci in bolezní jih napadajo. Težka je borba kmeta proti vsem tem sovražnikom, ki mu hočejo zmanjšati pridelok — plačilo za njegov trud pri obdelovanju zemlje. V tej borbi ima pa izdaten pripomoček v okopavanju zemlje, s katerim omejuje škodo po vremenu, plevelu in škodljivcih. Zato je okopavanje zemlje in negovanje posevkov za časa rasti ravnotako važno kot priprava zemlje za setev.

Okopavanje rastlin izpolnjuje pri rasti rastlin važne naloge: 1. rahlja zemljo, da ima zrak in toplota lažji dostop vanjo; 2. omogoči živahno delovanje bakterijev v zemlji; 3. zmanjša nepotrebno izhlapevanje vode iz tal; 4. drobi skorjo na vrhu zemlje; 5. uničuje plevel.

V okopano zemljo prihaja zrak in toplota, ki sta potrebna za rastlinske korenine, pa tudi za talne bakterije, ki razkrajajo gnoj in pripravljajo rastlinsko hrano. Rastlinske korenine tudi dihaajo, zato jim je potreben zrak za razvoj in za črpanje hrane iz zemlje, ki jo dovajajo nadzemskim delom rastline. Ker se po dežju napravi vrh zemlje skorja, ki prepreči dostop zraka, zato se marsikatera nežna rastlina v zemlji zaduši. Zato je izredno važno, da po vsakem spomladanskem dežju raztrgamo zemeljsko skorjo, ki se je napravila, in omogočimo posetvam rast.

V zemlji žive drobna bitja — bakterije, ki pripravljajo rastlinam hrano, pri tem pa izločujejo škodljive pline. Te koristne bakterije potrebujejo mno-

go zraka za svoje delovanje. Če je pa zemlja zaskorjena, da ne more svež zrak vanjo, se v notranjosti nabere polno škodljivih plinov, ki ne uničijo samo koristnih bakterij, ampak škodujejo tudi rastlinam samim. Če je površina zemlje rahla, se kaj takega ne more zgoditi; zato je potrebno stalno rahljanje zemlje.

Iz zbite zemlje izhlapeva vlaga mnogo hitreje, kakor iz rahle. To je znana stvar. Zemlja je sestavljena iz neštevilnih malih delcev, med katerimi je polno večjih ali manjših prostorčkov napoljenih z vodo ali zrakom. Mali prostorčki delujejo kakor fine cevčice, po katerih se voda dviga. Po njih prodira iz spodnjih plasti v zgornje, konečno na vrh zemlje, kjer jo sonce izhlapi. Tako se zbita zemlja zlasti v poletnih vročih mesecih hitreje in temeljiteje osuši nego rahla. Za poljedelca pa je največjega pomena, da prepreči to izhlapevanje in ohrani vlago v zemlji, kajti samo tako se obrani proti suši. Če namreč zrahljamo plitvo gornjo plast zemlje, napravimo v njej večje praznine, ki prekinajo nadaljni dvig vode. Ker ostane ta v spodnjih hladnejših plasteh, ne more izhlapevati, ampak ostane koreninam na razpolago tudi v bolj sušni dobi. To je ena najvažnejših in najbolj koristnih nalog, ki jih vršimo z marljivim okopavanjem rastlin.

Nič manj važna ni zadnja naloga okopavanja t. j. zatiranje plevela. Kjer raste plevel, tam ne more uspevati koristna rastlina. To je znano vsakemu poljedelcu, in vendar se obrača še premalo pažnje uničevanju tega škodljivca. Marsikateri kmet se tolaži s tem: »Kjer je mnogo plevela, tam je dobra, gnojna zemlja«. To je sicer res, toda umen gospodar se drugače izraža: »Kjer je mnogo plevela, tam je malomarnost doma«. Še najbolj prav ima pa tisti, ki pravi: »Zatiraj plevel, dokler ga ne vidiš«. To pomeni, da treba uničevati plevelne rastline

takoj, ko se prikažejo iz zemlje, ko še niso napravile nobene škode. Zato je rastline okopavati takoj in tolikokrat, kakor se plevel pokaže iz zemlje. Če je že odrasel, je potrosil že mnogo hranilnih snovi, ki bi prav prišle okopavinam. Še mnogo slabše pa je, če pustimo plevel, da napravi seme. S tem smo mu dali močnost nadaljnega razširjevanja ter smo si povečali delo.

Kako pa okopavamo rastline? Ročno delo je zamudno in drago, mora se pa izvesti na vseh manjših njivah in parcelah ter pri dragocenejših rastli-

nah. Drugače se pa pri navadnih poslužujmo vprežnih okopalnikov, ki to delo hitro in dobro opravijo. V ta namen moramo saditi rastline v vrste vsaj 40 cm narazen, da gre okopalnik brez težav in škode vmes. Ni kmalu tako koristnega orodja kakor je okopalnik, ki se da uporabiti tudi kot osipalnik, zato ne bi smel manjkati na nobenem posestvu, kjer imajo količkaj obsežne njive. Koristi, ki ga donša, znatno prekašajo njegove nabavne izdatke. Skušajmo si kljub slabim časom olajšati težko delo. L.

Petelin in kopun

Če hočete z uspehom rediti kokoši, morate razpolagati v prvi vrsti z dovoljnim številom dobrih kur-jajčaric. A to še ni dovolj. Nič manjše, da, po splošnem prepričanju izkušenih kokošjerejcev še večje važnosti za potomstvo je — petelin. Pa večina gospodinj tako omalovažuje petelina, kakor bi pomenjal samo peto kolo na njenem kurjem dvoru. Kadar novoizvaljeni piščanci nekoliko dorastejo, izberete najlepšega petelinčka ali več izmed njih »za naprej«, in stvar je opravljena za eno leto. Ravno tako ravnodušno nasajate kokljam jajca poljubnih kur, ne da bi poznale njihovo valilno vrednost. S takim ravnanjem razmnožujete mnogokrat najmanj vredne živali in, kar je še hujše, uvajate tudi najbližje krvno sorodstvo med svojo perjad. Tako dobivate seveda na vso moč zanikarn naraščaj.

Pri drugih živalih, konjih, govedu in prašičih se gospodarji trudijo, da bi zboljšali svoje hleve s pomočjo prvovrstnih plemenjakov, ki niso z njihovimi živalmi prav nič v sorodu, gospodinji kaj takega niti na misel ne pride.

In vendar je petelin plemenitih staršev za vaše gospodarstvo vreden zlata. Zato pa nam je treba kokošjerejcev, ki nam bodo leto za letom vzgajali prvovrstnih petelinov. V tujem časopisu berem oglase, kjer se ponujajo lanski (1933) petelini z rodovnikom, ki dokazuje, da je bil oče teh petelinov prvovrstna žival,

prodana l. 1932. na dražbi za 71 mark (skoraj 1400 Din), mati pa izborna jajčarica, ki je znesla v enem letu 230 jajc. Ponudnik hoče za take peteline tudi lepo ceno, 8 do 10 mark (160 do 200 Din).

Zato slovenska gospodinja: Izmenjaj vsako leto peteline, kadar, oziroma preden nasajaš za nov rod. Oskrbi si pa kar mogoče izvrstnih petelinov, zakaj le s takimi ne samo da osvežiš svojim putam kri, ampak tudi zboljšaš njihove lastnosti. Najbolje pa bo, ako nabaviš nove peteline že jeseni. Prav gotovo si pa pokvariš novega petelina, ako ga izpostaviš na dvorišču med že stare, tvoje hiše vajene peteline. Le-ti mu s svojimi močnejšimi kljuni dokažejo, da imajo več pravice pri kurah in mu vzamejo vse veselje in pogum, ki ga je bil prinesel seboj za novo službo. Novokupljenega petelina prideni čredi šele takrat, kadar so vsi drugi starejši petelini odstranjeni.

Od petelincev, ki se vam bodo izvalili letos, ne uporabite prav nobenega za dom — za plemo. Če morete dokazati, da izvirajo vaši petelinčki od izvrstnih staršev, potem jih boste večje ali manjše število lahko prodali za ugodnejšo ceno, kakor pa bi jih za meso. Prav dolgo ne puščajte petelinov pri jarčkah, da jih ne prično nadlegovati, kar ni v tej starosti ne njim ne vam v korist. Petelinčke, ki niso za plemo, ali kmalu prodajte ali pa jih dajte okopuniti. Kopunjenje je važna zadeva našega gospodarstva. Ob vročih

poletnih mesecih in še vso jesen prihaja na naše trge toliko perutnine, deloma iz Slovenije, deloma iz Hrvaške in Srbije, da ni cena nikomur več podobna. Zato se oprimate gospodinje raje takega-le ravnanja:

Okopunite, če znate same ali pa dajte okopunili po drugih vse petelinčke, ko so stari 2 do 3 mesece. Potem lahko redite te kopune mirno sredi jarčic in boste vesele, ko boste videle, kako vse drugače se redi kopun od petelina. Dočim gre pri petelinu le četrtina hrane na meso in mast, se pa pretvarja pri kopunu vse, kar mu daste v te dragocene snovi. Tudi je kopunovo meso svojevrstna slaščica. Njegova mast se ne nabira kakor pri kuri in prašiču skupaj, temveč med mesom, ki je lepo enakomerno preraslo z mastjo in zato zelo sočno. Zavoljo krasne kopunove pečenke je že Napoleon naročal štajerske kopune in jih tudi drago plačeval; 5 goldinarjev je stal en sam kopun.

Če daste petelince kopuniti, pazite, da bodo pred operacijo vsaj 36 ur brez hrane; vodo lahko dobijo, samo zadnjih 6 ur tudi ne. Če tega pogoja ne izpolnite, se bo operacija komaj posrečila. Čez nekaj ur po operaciji ali pa še preje se obnaša novi kopunček, kakor da se ni zgodilo ž njim nič posebnega, četudi sta nož in škarje njegovo naravo izpremenila prav korenito. Kopunu se ne razvije greben, tudi za kikiriki ne kaže prav nobenega zanimanja. Kostí mu postanejo

drobne, rep z dolgimi peresi nosi povešen, toliko bolj pa se mu debeli telo. Naši domači kopuni dosežejo težo do 3 kg, kopuni težjih pasem kakor plimetk in rodajlendk pa seveda znatno več.

Kopune lahko uporabite tudi mesto koklje; kot najboljši varuhi vodijo in grejejo izročene jim piščance. Ko so stari 8 do 10 mesecev, jih ponudite na prodaj. Skrbite pa, gospodinje, da bodo vaše živzali res lepo rejene. Čudežev kopuni ne znajo delati. Če ste njihovo prehrano vse leto, zlasti pa zadnja dva meseca pred prodajo zanemarile in ponudile kupcu suho žival, se nikari ne čudite, če vam blago zavrne ali pa ponudi ceno, ki je niste pričakovale.

Še nekaj prav važnega bi vam nasvetoval: Ne prodajajte svojega blaga, ne jajc ne kopunov vsaka zase — na ta način postanete vse skupaj samo plen medsebojne tekme in lakomnosti ali tudi goljufije prekupcev — marveč organizujte svojo prodajo po vaseh in župnijah in razširite polagama to prodajno organizacijo po vsej dravski banovini! Poslužite se v ta namen morebiti že obstoječih mlekarških ali drugačnih zadrug, do kojih vodstva imate upravičeno zaupanje! Tako ravnaajo mnogi kokošjerejci po Nemškem in se pohvalijo.

Da pa dobite večje število jajc v času, ko imajo res ceno, skrbite, da se vam vsako leto izvale piščanci vsaj do srede maja, če ni mogoče popreje. F. P.

V KRALJESTU GOSPODINJE

Kako preženemo muhe

Gotovo si vsakdo želi znebiti iz svojega stanovanja to zoprno nadlego, ki je v poletnih dneh in še tja v jesen prava muka malih otrok in bolnikov, da niti ne omenimo nevarnosti v zdravstvenem oziru. In vendar si tega še marsikatera kmečka in tudi mestna gospodinja ne zaveda v polni meri, ker drugače si človek ne more razlagati

dejstva, ki se mu nudi po kuhinjah in celo družinskih sobah — ob gnusnem pogledu na cele roje brnečih muh — hlastno mastječih se na vsakovrstnih jedilnih ostankih. Doma pa lahko na čisto enostaven način odpomoremo. — Vzeti si moramo sedaj v prvih solčnih dnevih par minut časa na dan, uporabivši jih v to, da sproti pobijemo vse oživele muhe po oknih. S prvim toplejšimi solničnimi žarki se prebude vse otrple muhe, katere so v obilnem številu udobno prezimile v špranjah

oken ali gubah zastorov, rolet itd. in leno ter okorno lazijo po šipah. Sedaj je pravi čas, da neusmiljeno zatremo ta mrčes. Ako vestno opravljamo to delo, da sproti pokončamo vsako novo-došlo izprehajalko — smo lahko brez skrbi, da bomo imeli pozneje mir pred njimi.

V slučaju, da bi sedaj ne mogli do živega vsem muham, si pa lahko pomagamo pozneje tudi na sledeči način: v pol l vroče vode raztopimo 4 grame izvlečka od **grenkega lesa** (kvasije) ter primešamo nekaj sladkorja ali sirupa. Nato vlijemo to tekočino v plitve krožnike (podstavke od evetl. lončkov) in jih razpostavimo po sobi. Muhe, katere poželjivo planejo na vabljivo jed, poginejo kmalu po zaužitju iste. Tako lahko v 1 ali 2 dneh očistimo še tako velik prostor od te mušje uadlege.

KUHINJA

Zelenjavina juha: Za to juho rabim: zelen peteršilj, trpotec, rman, prav malo luštreka, kislico, regrat, par jagodovih listov, malo kopriv, kebuljice in par mladih listov od trobentic. Te zelenjave operem, ter prav na drobno sesekljam. Vsega skupaj naj bo za dve pesti. V kozici raztopim žlico masti ali surovega masla nato pridenem seseklano zelenjavo. Med zelenjavo sem zamešala eno celo jajce in eno na kocke zrezano žemljico. Zelenjad dušim četrť ure. Da se ne pripali, večkrat premešam. Po četrturnem dušenju prilijem tople vode, osolim, pridenem prežganje, narejeno iz žlice masti in z žlice moke. Po polurnem vretju je juha gotova.

Koprive in regrat kot špinača: Mlade liste pekočih kopriv in nekaj vršičkov regrata operem ter skuham v slani vodi. Kuham odkrito, da zelenjad ostane lepo zelena. Ko pa je zelenjad mehka, jo ocedim, osvežim z mrzlo vodo in prav na drobno sesekljam. V kozici napravim bledorumeno prežganje, kateremu pridenem malo drobno zrezane čebule in zelenega petršilja. V

prežganje stresem zelenjad, zalijem s toplo vodo ali juho, malo popopram in nazadnje pridenem še žlico ali dve kisle smetane.

Poleg kopriv in regrata je tudi **kislica uporabljiva za špinačo**. Napravi se na isti način kot oni dve zelenjavi.

Kislična polivka in zakrknjena jajca: Kislične liste operem in drobno sesekljam. V kozici raztopim pol žlice masti ali surovega masla, vanj vržem pol žlice moke. Ko se speni, pridenem kislico, prilijem četrť litra juhe ali vode, osolim ter pustim nekaj časa vreti. Nazadnje pridenem še žlico kisle smetane. Ko še prevre, stresem polivko v plitvo skledo. Nato jo obložim z jajci in sicer tako, da vbijam jajca eno poleg drugega. Vsako jajce po vrhu še malo potrese s soljo, z drobnjakom in lahko tudi s poprom. Skle-do denem za nekaj minut v pečico, da jajca zakrknjejo. Na mizo denem kot samostojno jed.

Riževe palačinke: Iz 18 dkg moke, enega jajca, četrť litra mleka in primerne soli, napravim tanke jajčne bleke. Posebej skuham dve pesti riža na mleku. Ko se shladi, mu primešam eno celo jajce, dve žlici sladkorja, malo vanilije za duh in par žlic sladke smetane. S tem nadevom namažem jajčne bleke, jih zvijem kakor štrukelj, ter položim na pomazano pekačo. V lončku zbrodljam osminko mleka z enim jajcem, polijem čez palačinke, denem v pečico in pečem pol ure. Na mizo dam kot močnato jed.

Dekle se svojemu bratu nikdar tako sladko ne nasmeje, kakor se bratu drugega dekleta.

★

Ljubezen na jeziku in ljubezen v dejanju, to sta dve stvari, ki sta tako oddaljeni druga od druge, kot nebo od pekla.

★

Mnogi, ki kažejo bistrroumnost, prodajajo le izposojeno blago.

★

Denar in nabrušen nož si lahko v prid ali v škodo obrneč.

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

g Kranjski živinski sejem 16. t. m. Ta sejm je bil prav dobro obiskan po kupcih, prigon pa je bil slabejši. Na sejmu je dospelo živine: 4 bikli, 31 volov, 31 krav, 3 teleta, 2 telici, 109 pitanih prašičev in 113 prašičkov za rejo. Cene za kg žive teže: biki 3 Din, voli 2.50—4 Din, krave 1.50—2.50 Din, teleta po 6 Din, telice 3 Din, pitani prašiči 6—8 Din, prašiči za rejo po 500 Din par.

g Ptujski sejmi 17. in 18. t. m. Živinski sejem 17. IV. je bil slabo založen. Prignanih je bilo 78 konj, 70 volov in bikov ter 123 krav in telic, skupaj 271 glav. Kupčija je bila živahna, prodanih 150 glav. Cene za kg žive teže so bile sledeče: voli I. vrste 3—4 Din, II. vrste 2—3.50 Din, III. vrste 2—3 Din, biki I. vrste 3—3.50 Din, II. vrste 2.50 do 3 Din, telice 3—4 Din, krave 1.50—3 Din; konji za klanje 200—500 Din kos, srednje vrste 500—1500 Din, dobri plemenski konji 1500—2500 Din. — Prašičji sejem 18. t. m. je bil dobro založen. Naprodaj je bilo 377 prašičev, prodanih 140. Cene za kg žive teže so dosegle pri pršutarjih 5.50—6 Din; mrtva teža 9 Din za kg. Pujske 6—8 tednov stare so prodajali po 100—150 Din kos, po starosti in kakovosti.

CENE

d Vinsko tržišče. Stanje vtnogradov v vsej državi je ugodno in mraz ni dosedaj nikjer napravil škode. Zaloge vina so povsod precej izčrpane, zato so cene trdne, čeprav je malo kupčije. — V Sloveniji so dolenska vina od 4—5 Din liter, boljša do 6 Din; ljutomerska vina se plačujejo 5—6 Din za letnik 1933, starejši letniki pa po 6 do 9 Din. — Na zagrebškem trgu so navadna vina iz okolice po 3.50—4.50 Din, stara vina 4—6 Din, sortirana 1933 letnik 5—6 Din, starejša 6—8 Din. V Dalmaciji so cene narasle in stane

črno vino 30—35 par od stopnje alkohola, vina iz Visa 35—40 par. — Od 5. do 7. maja bo v Zagrebu velika vinska razstava, ki bo obsegala vina iz vse države. Za posetnike je zaprošena polovična vožnja po železnici.

g Tržišče in izvoz jaje. Nabavne cene za jajca so na kmetih po 25 para kos. Izvoz je malenkosten, nekaj v Italijo in Svico. Naša država je z Avstrijo začela pogajanja za uvoz naših jaje in stremi za tem, da na podlagi največje ugodnosti dobi še za to četrletje primeren uvozni kontingent tega blaga.

RAZNO

g Položaj v hmeljarstvu. Hmeljska kupčija v Savinjski dolini je zastala, ker je le malo zanimanja za hmelj. Kupci si prizadevajo uveljaviti znatno nižje cene, saj je bila najvišja dosežena v zadnji dobi le 48 Din za kg. Cene padajo stalno po vsem svetu. — Obrezovanje hmelja je končano in opore postavljene. Letos opravljajo hmeljarji vsa dela v hmeljnikih prav skrbno, da dosežejo čim boljši pridelek. Zalpa, da so se v manj hmeljskih okoliših vrgli kmetje na saditev hmelja in se med seboj kosajo, kateri ga bo več posadil. Bati se je torej, če bodo letine kolikor toliko ugodne, da bo cena zopet tako padla kakor pred leti in bodo novi hmeljarji najhujše prizadeti.

g Tečaji za precepljevanje domačega kostanja. Kostanj nudi kmetom primeren dohodek, toda dobro ceno doseže le zlahka — maroni. Da se ta vrsta razširi v primernih toplejših legah, bo banska uprava v teku maja priredila v vinskih okrajih kratke praktične tečaje o cepljenju kostanja. Pri tej priliki bo razdeljena primerna množina cepičev pitanega kostanja — marona med udeležence tečaja, da si bo mogel vsak od njih že letos cepiti nekaj mladih kostanjevih dreves na lastnem posestvu. Okr. načelstva bodo pravočasno razglasila dan in kraj prireditve teh tečajev.

PRAVNI NASVETI

Spor radi sveta ob potoku. A. R. L. Ni povoda za tožbo, ako posestnik, ki ima zemljišče onkraj potoka, trdi, da je nekaj sveta tudi na vaši strani potoka, njegovega. Šele, ako bi dejansko posegel v vaše lastninske pravice, n. pr. ali, ako bi prišel sem kositi ali drva sekati, ga lahko tožite.

Nevoščljiva sestra. A. L. O. Pri vas je živila mati, kateri ste stregli s svojim možem do smrti. Tri mesece pred smrtjo je napravila oporoko, v kateri je namenila ves svoj imetek — eno gozdno parcelo — vašemu možu. Mesec pred smrtjo pa je mlajša hči silila v mater, da njej zapusti gozd. Mati tega ni hotela in je napravila z vašim možem kupno pogodbo za gozd, ki ga je dala za 500 Din. Po smrti vaše matere je vaša sestra dala gozd sodnijsko preceniti in je cenjen na 1700 Din. Sedaj zahteva, da se kupna pogodba razveljavi. Vprašate, če v tem slučaju velja oporoka. — Stvar ni jasna. Po našem mnenju se ne bo ta kupna pogodba mogla razveljaviti, če dokažete, da je pokojna mati gozd hotela darovati Vašemu možu za vse njegove usluge, tako da je to pogodbo smatrati bolj kot darilno pogodbo. Svetujemo vam, da oporoko pok. matere izročite na sodišču in bo prišla vam prav, če bi se le kupna pogodba razveljavila.

Sporni pašniki. F. M. N. Dve vasi sta v zemljiški knjigi vpisani kot lastnici štirih pašnikov. En pašnik so vedno živili vsi upravičenci, dočim so na treh manjših pašnikih vživeli le upravičenci ene vasi. Sedaj bi moral zemljemerec te pašnike razdeliti med upravičence. Vprašate, če se lahko od te razdelitve izključijo oni zemljiškoknjizni upravičenci iz druge vasi. — S tožbo bi morali sedanji dejanski upravičenci dokazati, da v zadnjih 30 letih upravičenci iz druge vasi niso izvrševali svojih lastninskih pravic, da so torej s tem zgubili lastnino v korist sedanjih vživalcev. Tožba pa je tvegana, če so tudi le pojedinci v teh letih vsaj nekajkrat ali pasli ali pa kosili na pašnikih. — Zemljemerca pri merjenju ne smete s silo ovirati.

Prodaja na dražbi. F. K. Napravili ste prostovoljno javno dražbo za razne predmete, ki jih več ne rabite. Ponudili ste vrtni stroj za 100 Din, a kupec vam je nudil le 35 Din, češ da nov stroj stane le 50 Din. Ker ni bilo drugega kupca za to, ste se končno vdali, in prodali za 35 Din. Čez teden dni ste v trgovini zvedeli, da stane ravno tak stroj nov 190 Din. Od kupca ste zahtevali povračilo prodanega stroja, češ, da vas je ogoľufal, ker je trdil, da stane nov stroj le 50 Din. Kupec se za to ne zmeni. Vprašate, kaj storiti. — Bodite previdni z besedami, da vas kupec ne bo tožil radi žaljenja časti! Ne smete mu očitati goľufije, ki je ne morete dokazati. Če

mislite, da je vrtni stroj res bil več vreden kakor 70 Din, a prodali ste ga za 35 Din, torej za izpod polovično vrednost, potem lahko zahtevate razveljavljenje kupčije, oziroma mora kupec domakniti toliko, da bo plačal obno vrednost. V taki tožbi bo sodišče vrednost stroja dalo ustanoviti po zapriseženih sodnih zvedenih.

Zaščitni dolg. F. M. V. Leta 1929 ste se priženili na posestvo. Lastnica tega posestva si je zgovorila živež v naravi in pribolišek v znesku 12.500 Din plačljiv v treh zaporednih letnih obrokih. Dva obroka ste plačali, tretjega, ki je že 31. marca 1932 zapadel, pa še ne. Ker ste kmetovalec, vprašate, če spadate za ta dolg pod zaščito. — Ta dolg spada pod zaščito. Od 31. marca 1932 dalje se zadnjemu obroku priračunajo 5% obresti do 23. novembra 1933 in ste dolžni ta skupni znesek v 12 letih plačati po določilih uredbe o zaščiti. Prvi obrok tega plačila zapade 15. novembra 1934.

Sporni števec. F. L. V. Leta 1931 ste kupili hišico in se je prodajalec obvezal, da bo vse dolgove sam poravnal, tako da dobite hišico dolgov in bremen prosto. V hiši se je nahajal števec za električni tok. Prodajalec ni omenil, da je števec vzel le v najem, a vi ste mislili, da je števec hišna last. Šele čez dve leti vam je vaš najemnik povedal, da mora elektrarni plačevati tudi najemnino za števec. Vprašate, če lahko prodajalca hiše prisilite, da plača števec? — Ker se niste glede števca posebej dogovorili in je preteklo že več kot šest mesecev od dozdevnega nakupa števca, je vsaka tožba na plačilo števca proti prodajalcu hiše, po našem mnenju, brezupna.

Ženitev radi denarja. P. F. Š. Leta 1932 ste napravili pri notarju z vašim zaročencem ženitno pogodbo. Za plačilo desetka ste zaročencu posodili 3600 Din. Radi holezni v vaši hiši se je poroka odložila. Sedaj je ta ovira odstranjena, vendar vaš zaročenec zahteva, da mu na roko odštejete denar in ni zadovoljen s hranilno knjžico, sicer da vas ne poroči. Vprašate, če je ta ženinova zahteva upravičena in če smete vi zahtevati povračilo plačanega desetka, ker sedaj ženin pravi, da se je ženil le radi denarja. — Če je v ženitni pogodbi zapisano, da boste določeno vsoto v gotovini izplačala, potem je zahteva ženina upravičena. Če se vaša zaroka razdere, a vi niste dali utemeljenega vzroka za odstop, potem lahko od ženina zahtevate povračilo celega zneska že plačanega desetka; če se pa sporazumno razideta, vam je »ženin« dolžan povrniti polovico plačanega desetka. Menda res ne bosta za skupaj, ker se ženi fant le radi denarja, a ne radi vas.

Tisti, ki pravijo, da vse vedo, navadno nimajo dokazov pri roki za svojo vsevednost